ODLUKE

PROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE (EU) 2020/280

od 20. veljače 2020.

o produljenju pojačanog nadzora za Grčku

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2020) 901)

(Vjerodostojan je samo tekst na grčkom jeziku)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europodručja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost ([1]), a posebno njezin članak 2. stavak 1.,

budući da:

(1) Nakon isteka financijske pomoći u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma 20. kolovoza 2018., Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2018/1192 ([2]) aktiviran je pojačani nadzor nad Grčkom za razdoblje od šest mjeseci s početkom od 21. kolovoza 2018. Pojačani nadzor naknadno je dvaput produljen ([3]), svaki put za dodatno razdoblje od šest mjeseci, a posljednji put 21. kolovoza 2019.

(2) Grčka je od 2010. primila znatan iznos financijske pomoći, stoga njezine nepodmirene obveze prema državama članicama europodručja, Europskom instrumentu za financijsku stabilnost i Europskom stabilizacijskom mehanizmu iznose ukupno 243 700 milijuna EUR. Grčka je dobila financijsku potporu europskih partnera pod povlaštenim uvjetima, a posebne mjere za postizanje održivije razine duga donesene su 2012. i ponovno u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma 2017. Euroskupina je 22. lipnja 2018. postigla politički dogovor o provedbi dodatnih mjera za postizanje održivosti duga. Te mjere uključuju produljenje ponderiranog prosječnog dospijeća za dodatnih 10 godina, odgodu plaćanja kamata i glavnice za dodatnih 10 godina te provedbu drugih mjera za smanjenje duga. Dvije dodatne mjere (ukidanje povećanja kamatne marže u vezi s tranšom otkupa duga iz programa Europskog fonda za financijsku stabilnost od 2018. i ponovna uspostava prijenosa iznosa koji su jednaki dobiti nacionalnih središnjih banaka europodručja od grčkih državnih obveznica u okviru sporazuma o neto financijskoj imovini i programa za tržišta vrijednosnih papira), mogu se dogovoriti dvaput godišnje u Euroskupini na temelju pozitivnog izvješćivanja u okviru pojačanog nadzora usklađenosti Grčke s obvezama politike nakon provedbe programa. U tom su smislu prvi i drugi skup mjera za smanjenje duga uvjetovanih politikama pokrenuti nakon dogovora Euroskupine postignutog u travnju i prosincu 2019.

(3) Grčka se obvezala prema Euroskupini da će nastaviti i dovršiti sve ključne reforme usvojene u okviru programa potpore stabilnosti Europskog stabilizacijskog mehanizma („program”) te da će štititi ciljeve važnih reformi usvojenih u okviru programa i njegovih prethodnika. Grčka se obvezala i da će provesti posebne mjere u području fiskalnih i fiskalno-strukturnih politika, socijalne skrbi, financijske stabilnosti, tržišta rada i proizvoda, privatizacije i javne uprave. Te posebne mjere, koje su navedene u prilogu Izjavi Euroskupine od 22. lipnja 2018., pridonijet će uklanjanju prekomjernih makroekonomskih neravnoteža u Grčkoj i izvora ili mogućih izvora gospodarskih poteškoća.

([1]) SL L 140, 27.5.2013., str. 1.

([2]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2018/1192 od 11. srpnja 2018. o primjeni pojačanog nadzora na Grčku (SL L 211, 22.8.2018., str. 1.).

([3]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/338 (SL L 60, 28.2.2019., str. 17.) i Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/1287, (SL L 202, 31.7.2019., str. 110.).

(4) Komisija je 27. veljače 2019. objavila izvješće za Grčku za 2019 ([4]). Komisija je zaključila da u Grčkoj, usprkos tome što je uspješno postigla uravnoteženje proračunskog salda i znatno smanjila deficit tekućeg računa, postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže ([5]) koje su posljedica krize. Te neravnoteže odnose se na visoki javni dug, negativno neto stanje međunarodnih ulaganja, visoki udio loših kredita u bilancama banaka i još uvijek visoku stopu nezaposlenosti. Ti su zaključci dodatno potvrđeni u Izvješću o mehanizmu upozoravanja koji je Komisija donijela 17. prosinca 2019. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([6]), u kojemu se navodi da je Grčka jedna od država članica za koju je u 2020. potrebno provesti detaljno preispitivanje. Konkretno, u izvješću se navodi da je krajem 2018. javni dug Grčke iznosio 181,2 % bruto domaćeg proizvoda, što je najviša razina u Uniji. Neto stanje međunarodnih ulaganja od -143,3 % bruto domaćeg proizvoda u 2018. i dalje je vrlo visoko, iako to uključuje veliki vanjski javni dug po vrlo povlaštenim uvjetima. Štoviše, usprkos znatnom smanjenju deficita tekućeg računa, to još nije dovoljno da se vrlo nepovoljno neto stanje međunarodnih ulaganja dovoljno brzo svede na prihvatljive razine. Iako je stopa nezaposlenosti nastavila padati s najveće razine od 27,8 % zabilježene u 2013., u listopadu 2019. još je iznosila 16,6 %. Dugotrajna nezaposlenost (12,1 % u trećem tromjesečju 2019.) i nezaposlenost mladih (35,6 % u listopadu 2019.) i dalje su vrlo visoke, iako su se znatno smanjile u usporedbi s najvišim razinama zabilježenim tijekom krize (dugotrajna nezaposlenost dosegnula je vrhunac od 19,9 % u drugom tromjesečju 2014., a nezaposlenost mladih vrhunac od 60,2 % u veljači 2013.).

(5) Na temelju detaljnog preispitivanja koje je Komisija provela 2019. i Komisijine procjene, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2019. i Program stabilnosti za 2019. i preporučilo ([7]) je Grčkoj da u 2019. i 2020. poduzme mjere kojima bi mogla ostvariti održiv gospodarski oporavak i ukloniti prekomjerne makroekonomske neravnoteže nastavkom i dovršetkom reformi u skladu s obvezama koje je nakon provedbe programa preuzela na sastanku Euroskupine 22. lipnja 2018. Vijeće je Grčkoj preporučilo i da svoju investicijsku gospodarsku politiku usmjeri na posebna prioritetna područja kako bi osigurala čvrste temelje za rast te istodobno smanjila regionalne razlike i zajamčila socijalnu uključenost.

(6) Komisija je 20. studenoga 2019. objavila svoju četvrtu procjenu u okviru pojačanog nadzora nad Grčkom ([8]). Zaključeno je da je Grčka poduzela potrebne mjere kako bi sredinom 2019. ispunila posebne reformske obveze koje je preuzela, ali da će daljnje mjere biti ključne za dovršetak i, prema potrebi, ubrzanje reformi. U procjeni su uzeti u obzir napori koje je nova vlada tijekom prethodnih mjeseci uložila u izvršenje preuzetih obveza u kontekstu daljnje provedbe šireg programa reformi te njezina spremnost da ih pripremi u bliskoj suradnji s institucijama.

(7) Grčka tijela nastavljaju provedbu reformi financijskog sektora, no ti planovi moraju biti konkretniji. Dodatno se poboljšala likvidnost grčkih banaka i ima naznaka da se postupno vraćaju na tržište, no i dalje su prisutni veliki naslijeđeni rizici i izazovi. Njihova je pozicija kapitala i dalje adekvatna, ali mogla bi biti ugrožena kratkoročnim pritiscima, na primjer zbog postupnog ukidanja prijelaznih bonitetnih aranžmana. Banke se i dalje moraju nositi s visokim razinama loših kredita: Iako se ukupni iznos loših kredita postupno smanjuje u odnosu na najvišu razinu od 107,2 milijardi EUR zabilježenu u ožujku 2016., krajem rujna 2019. bio je i dalje na vrlo visokih 71,2 milijardi EUR, odnosno 42,1 % ukupne bruto vrijednosti bilančnih izloženosti prema kreditnim dužnicima. Nedavno doneseni program zaštite imovine „Hercules” trebao bi pridonijeti bržoj provedbi postojećih strategija za smanjenje loših kredita u bankarskom sektoru. Ostali izazovi uključuju nestabilnu profitabilnost u trenutačnom okruženju niskih kamatnih stopa i snažnu vezu između banaka i države, među ostalim zbog visokog udjela odgođenih poreznih obveza u kapitalu banaka. Zbog poboljšanja likvidnosti grčkih banaka i povećanog povjerenja deponenata, od 1. rujna 2019. potpuno su ukinute kontrole kapitala.

([4]) SWD(2019) 1007 final.
([5]) COM(2019) 150 final.
([6]) Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011, str. 25.).
([7]) Preporuka Vijeća od 9. srpnja 2019. o Nacionalnom programu reformi Grčke za 2019. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Grčke za 2019.
([8]) Europska komisija: Izvješće o pojačanom nadzoru – Grčka, studeni 2019., Institutional Paper br. 116, studeni 2019.

(8) Bez obzira na napredak ostvaren proteklih godina, u Grčkoj su još prisutni ozbiljni problemi poslovnog okruženja i pravosudnog sustava. Iako je ostvarila napredak u područjima kao što su brža registracija poduzeća i jačanje zaštite manjinskih ulagača, Grčka još uvelike zaostaje za graničnim vrijednostima u nekoliko područja strukturnih komponenti vodećih usporednih gospodarskih pokazatelja uspješnosti (npr. brzina donošenja presuda, izvršavanje ugovora, upis vlasništva, rješavanje nelikvidnosti itd.).

(9) Nakon što je 2010. izgubila pristup zaduživanju na financijskim tržištima, Grčka se od srpnja 2017. izdavanjem državnih obveznica počela vraćati na tržište. Od grčkih državnih obveznica polako su se počeli ostvarivati umjereni prinosi nakon uspješnog zaključenja programa Europskog stabilizacijskog mehanizma u 2018., ali su se zatim znatno smanjili u drugoj polovini 2019., dosegnuvši u prosincu 2019. rekordno niskih 1,4 % na desetgodišnja izdanja, što je pad s 4,3 % godinu ranije. Međutim, uvjeti zaduživanja za Grčku su još nestabilni zbog vanjskih ekonomskih rizika i unutarnjih slabosti. Grčka je ostvarila koristi i od boljeg rejtinga koji su joj dodijelile agencije za kreditni rejting, ali je i dalje ispod kategorije „investicijski rejting".

(10) S obzirom na navedeno Komisija zaključuje da su i dalje prisutni uvjeti zbog kojih je uveden pojačani nadzor u skladu s člankom 2. Uredbe br. 472/2013. Konkretno, financijska stabilnost Grčke i dalje je izložena rizicima koji bi, ako se ostvare, mogli imati negativne učinke prelijevanja na druge države članice europodručja. Učinci prelijevanja mogli bi se ostvariti neizravno, djelovanjem na povjerenje ulagača, a time i na troškove refinanciranja za banke i državne obveznice u drugim državama članicama europodručja.

(11) Stoga Grčka u srednjoročnom razdoblju treba kontinuirano donositi mjere za uklanjanje izvora ili mogućih izvora poteškoća i provoditi strukturne reforme za poticanje snažnog i održivog gospodarskog oporavka kako bi ublažila preostale učinke nekih ranijih čimbenika. Među tim su čimbenicima ozbiljan i dugotrajan pad gospodarske aktivnosti tijekom krize, razmjeri grčkog duga, slabosti financijskog sektora, kontinuirana relativno snažna povezanost financijskog sektora i grčkih javnih financija, među ostalim i zbog državnog vlasništva, rizik od širenja ozbiljnih napetosti iz jednog od tih sektora u druge države članice te izloženost država članica europodručja grčkim državnim obveznicama.

(12) Radi otklanjanja preostalih rizika i praćenja izvršenja obveza preuzetih u tu svrhu nameće se zaključak da je potrebno i primjereno produljiti pojačani nadzor nad Grčkom u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 472/2013.

(13) Dopisom poslanim 22. siječnja 2020. Grčkoj je omogućeno da se očituje o Komisijinoj procjeni. U svojem odgovoru od 27. siječnja 2020. Grčka se uglavnom složila s Komisijinom procjenom gospodarskih izazova s kojima se suočava, što je osnova za produljenje pojačanog nadzora.

(14) Grčka će u okviru Programa potpore strukturnim reformama (uspostavljenog Uredbom (EU) 2017/825 Europskog parlamenta i Vijeća ([9])) nastaviti primati tehničku potporu za pripremu i provedbu reformi, među ostalim za nastavak i završetak ključnih reformi u skladu s preuzetim obvezama koje se prate u okviru pojačanog nadzora.

(15) Komisija pri provedbi pojačanog nadzora i u kontekstu svojeg sustava ranog upozoravanja namjerava blisko surađivati s Europskim stabilizacijskim mehanizmom,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Razdoblje pojačanog nadzora nad Grčkom u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 472/2013, koje je aktivirano Provedbenom odlukom (EU) 2018/1192, produljuje se za dodatnih šest mjeseci s početkom od 21. veljače 2020.

([9]) Uredba (EU) 2017/825 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o uspostavi Programa potpore strukturnim reformama za razdoblje od 2017. do 2020. i o izmjeni uredbi (EU) br. 1303/2013 i (EU) br. 1305/2013 (SL L 129, 19.5.2017., str. 1.).

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Helenskoj Republici.

Sastavljeno u Bruxellesu 20. veljače 2020.

Za Komisiju
Paolo GENTILONI
Član Komisije